

Az állatkinzásról.

Az ókor egyik nagy írója, mikor véleményét kérték ki az állatokkal való bánásmódot illetőleg, azt felelte: „Bánjatok úgy az állatokkal, mint állatokal, de úgy mint eleven állatokkal.“ Hány ember van manapság, aki az állatokkal úgy bánik, mint eleven állatokkal? Hányan kínozzák az állatokat csupa kedvtelésből, hányan rosszakaratból, hányan okoznak az állatoknak fölöslegesen iszonyú kínokat csupa tudatlanságból, csupán azért, mert nem tudják, melyik állattal hogyan kell bánni. A legtöbbet szenvednek természetesen azok az állatok, amelyek leggyakrabban érintkeznek az emberrel, a háziállatok, amelyeknek legtöbb hasznát látja az ember. És legtöbbet szenvednek a háziállatok gazdájuk tudatlansága miatt, vagy pedig nemtörődőségének következtében.

Minél szelídebb valamely állat, annál többet kell szenvednie gazdájától. A vad, tüzes paripát soha sem éri annyi korbácsütés, mint a mennyit ütik-verik a szegény szamarat, vagy pedig a szelíd, türelmes, kezes lovat. Epen a ló az az állat, amely a legtöbbet szenved igaztalanul. Száz kocsis közül nincsen kettő, aki helyesen tudná alkalmazni az ostort. A legtöbb üti-veri a szegény állatot derűre-borura, hogy miért, talán maga sem tudná megmondani. Pedig nincs az a jó ló, amelyiket záros határidő alatt tönkre ne lehetne tenni a folytonos korbácsolással. A ló eleinte ideges lesz, félénkké válik, ha folytonosan hallja az ostorpatogást, majd elérzéktelenedik, elbuzul s ilyenkor már persze, hogy nem lehet vele ostor nélkül boldogulni.

A zabla is valóságos kínzó eszköze a lónak, ha nem hozzáértő ember kezében van. A zabla rángatása szinte leírhatatlan fájdalmakat okoz a szegény állatnak. A kocsisok nagy része, ha azt akarja, hogy lova pár lépést hátra menjen, zablájánál ragadja meg a szegény párát s úgy tolja hátrafelé, nem törődve azzal, hogy mennyit szenved ezalatt a ló, nem látja szájának vonaglását, sem pedig azt, hogyan mozgatja a szegény állat fejét ide-oda, hogy kínjától megszabaduljon.

keresik s a tűzdarazsak láthatatlanul süvítenek feléje száz meg száz lépésnyiról. Bánom is én az egész komédiát. Magam is alig várom, hogy a hatalmak uralma véget érjen. Milyen fölséges csend és békesség volt itt azelőtt!... Az a szegény csár különben nem sok vizet zavar. Még a királylyal is ki lehetne valahogy állani. De a hercegnő készen istenverése, akinek pusztulnia kell feltétlenül. Hajh, csak a vörös ördöggel lehetne egyszer komolyan beszélni!... Ha ezek ketten egymásnak mennének!... Egy csapásra két légy, ... azaz hogy két bandita, rabló, haramia!...

A főügyész, mert ő volt a magánbeszédet tartó alak, sunyi mosolyra torzította a száját. Annyi bizonyos, megértette ki elmékedését, hogy én nyaralni megyek, mert itt nagyon meleg kezd lenni. Doktor úr kérem, melyik vidéket ajánlja? mondja csak.

E szavakkal egy álmos bagolyhoz fordult, amely épen akkor libegett le egy vén bükkfa kereszttágra közé.

— Erigy a pokolba, hagyd békét, dohogott a bagoly. Egész éjjel olyan lárma volt a környéken, mintha nappal lett volna. Most meg egy Menyörgő miatt üldöznek a többiek, akit éjjel tájban Bengália leányának felfalnia tetszett.

— Már megint! szörnyűködött a főügyész. No azzal a dárával sem lehet már bírni. Tele van verívó szenvedélylyel és nem bír magával, ha embert pillant meg. Kiváncsi vagyok, megyek; részleteket szeretnék megtudni.

Eloldalgott; a bagoly pedig megrázta magát s szunyókálni kezdett.

Nagybajuszu épen ekkor esküdött véres boszút a tigris fejére. Hisz' az ő szolgája volt az, akit az emberevő az éjjel megfojtott. A szegény szolga híven teljesítette ura parancsát s a legrövidebb úton igyekezett a sátrakhöz jutni.

Voltak és vannak kocsisok, akik nem használják az ostort s nem rángatják a zablát fölöslegesen ide-oda. Lovuk sokkal jobb, sokkal erősebb, okosabb, mint a többi félig agyonkínzott párak. A nem korbácsolt lovak egyszerű biztatásra jobban kifejtik erejüket, mint a korbácshoz szokottak, akárhogy ütik-verik is őket. Az igazi kocsis az ostort csupán dísznek hordja kocsiján, nem pedig azért, hogy lovait agyonkínozza s ha használja, csakis ritkán üti meg vele lovát, legfeljebb pattint vele egyet-egyet.

Teljesen haszontalan, fölösleges kínzóeszköz a lószerszámon a szemellenző. Bizonyynyal alig van kocsis, aki ezt tudná, pedig mennyit szenved emiatt a szegény ló teljesen haszontalanul. A ló szeme oldalt áll, annyira, hogy előre csak annyit lát, mint az ember oldalra. Próbálja csak meg valaki, tartsa egyenesen szeme elé tenyerét és nézzen oldalt, majd meglátja, mennyire kínos, elviselhetlen az ilyen módon való nézés. Pedig a ló ép úgy van a szemellenzővel, mint mi a szemünk elé tartott tenyerünkkel. És mégis, van-e lószerszám szemellenző nélkül?

Állatkinzás az is, ha az igavonó barmot gyorsabb menésre nógatjuk, mint amilyen gyorsan a természetből fogva jár. Az ilyen folytonosan biztatott, nógatott állat lesoványodik, elbuzul s lassankint hasznavehetetlenné lesz.

Sokat szenved a kutya is. Minden esonkítás, amit legtöbbnyire „szépités“ czéljából végeznek, egyike a legborzasztóbb állatkinzásoknak. Azután mennyivel szebb egy levágott fülű, farkú kutya, mint egy ép állat? Hiszen azt mindenki beláthatja, akinek egy csepp érzéke van a „szép“ iránt, hogy az, ami nem természetes, ami abnormális, az nem is lehet szép. Különösen nem szép az abnormális, ha emberi kezek hozzák létre. Gondoljuk csak meg, szép volna-e az a rózsza, amelyiknek szirmait ollóval rendre kerekben nyirbálnók? Ugy-e nem. Pedig a csónkított kutya is ilyen. Mennyit szenved a szegény, hűséges lánczra kötött házőrző eb a tél hidegétől, a nyár melegétől. Télen a hidegtől szinte megdermed, nyáron a forróság eltikkasztja s a forróság okozta szomjának enyhítésére állott, poshadt vizet kell, hogy igyon szegény állat. A soha ki nem takarított kutyaóban mennyi élősködő telepszik meg s mind a kutyát kínozzák.

Egy völgyön kellett végig haladnia s amint a magas fű közt bukdácsolva sietett előre, halkán füttyölgetett, hogy az egyedüllét félelmét leküzdje.

Egyszer csak úgy rémlett neki, hogy valaki követi. Sompolygó mozgás neszét hallotta a bozóthán. Eleinte azt hitte, őz, vagy szarvas jár ott; de azok egyike sem lett volna ilyen csöndes, hanem vadul rohogott volna el, meglehetősen zajjal. Azután úgy gondolta, hogy talán valamelyik társa bújt itt meg, aki szintén tele van félelemmel, mint ő, azért nem szól.

— Ki az? — kérdezte elfogódva.

— Ki az? — visszahangozta a hegy kísértetiesen.

Tovább ment, de már nem füttyölt. Alig hogy elindult, a halk szöszmötölést újra hallotta maga mögött. Arra hirtelen megfordult. A hold épen kibújt a felhők közül egy pár pillanatra. A szerencsétlen szolga torkába belefagyott a hang. A haja égnek meredt; lába a földbe gyökerezett.

Halálsápadtan meresztette üveges szemét a rémre, aki ott lapult mögötte, ugrásra készen.

India gyöngye volt.

Egy pillanat múlva a Nagyabajuszu küldöttje már a tigris karmai között vonaglott. A sors megkönyörült rajta, mert szívzselhűdés érte, mielőtt a tigris fogait érezhette volna.

Mindezt Csúnya látta, a ki kalandozása közben találkozott a hercegnővel s egy darabon csupa kíváncsiságból elkísérte.

*

Az új hajnal még nagyobb keveredésre gyuladt ki az égen. A Menyörgők itt is, ott is medvéket vettek észre az erdőségekben. Gyanus morgás hangzott fel a szakadékokból. Nagyabajuszu sátra közelében egy nagy vörössárga hiúz

Nincs az ilyen ebnek egy nyugodt pillanata, mindig, folytonosan kinlódik. S miért, csupán azért, mert gazdája nem gondol vele, nem jut eszébe, hogy kutyája érez, hogy az is eleven állat.

Sok helyütt még nehéz terhes kocsikat is huzatnak a kutyával, pedig épen nem termett rá az ilyen munkára. Látszik is az ilyen agyonkínzott állaton, hogy mennyire terhére esik neki a kocsihúzás.

A dresszúra is kínzója a kutyának. De mielőtt ezt kimondanók, tegyünk különbséget a dresszúra és dresszúra között. Már tudniillik a között a dresszúra között, amelyik szép szóval, lassacskán neveli a kutyát jó vadászbé és a korbácdresszúra között, amely épen nem viseli magán a humanitás bélyegét. Pedig sajnos, vadászaink jó része korbácsal neveli kutyáját.

Allatkínzás a nyulaknak általában szokásos fölemelése a fülüknél fogva. Miért nem emelik föl a kutyát is, meg a macskát is a fülénél fogva? Mert bizony jól összekarmolnák, összeharapnák kínzójuk kezét. Szegény nyúl pedig túri, pedig bizony neki is fájdalmas kínokat kell elviselnie ilyenkor.

Kínzás a disznóknak, marhának leölése. Mennyivel humanusabb eljárás volna, ha előbb elkábítanák őket. De ez még hagyján, hanem a halak és rákok megölése igazán borzasztóság. A halat úgyszólván elevenen nyúzzák meg, aprítják föl s nem gondolnak szegény állat kínjaival. Miért nem tesznek mindenütt úgy, mint Hollandiában, hogy a hal gerinczét közvetlenül a feje mögött egy éles késsel átvágják, mielőtt megtakarítanák. A rákot pedig hideg vízzel telt fazékban teszik a tűzhöz s lassú meleggel ölik meg őket.

A kirántott békacomb is sok kinnak okozója. Szokás szerint a békát nem ölik meg, hanem elevenen vágják le czombját s az így megcsontított állatot szabadjárá eresztik.

A ludak tömése szintén embertelen allatkínzás. Szegény lúdnek 5—6 hétig tartó, naponta megújított kínokat kell elviselnie, csak azért, hogy kövér legyen. A tömött lúd szenvedései miatt alig tud megmozdulni, alig, vagy semmit sem tud lábára állni s félig-meddig önkivületi állapotban fekszik naponta. Azt mondják, hogy a tömött libamáj sokkal nagyobb és jobb, mint más emberséges módon hízlalt libáé.

Igen. Mert a túlterhelt táplálécsatorna gyuladásba jön, a gyomor mirigyei, közöttük a máj is megbetegszik s megdagad. Ami pedig ízét illeti, szakértők állítása szerint a frissen sült, egészséges lóhús van olyan jó, mint a libamáj, ha nem jobb. Azonfelül egészségtelen is az ilyen libamáj fogyasztása. Hányszor okozott már a libamáj halálos kimenetelű gyomorbetegségeket.

Az eleven állatok szállításánál is végtelen sok allatkínzás történik. A baromfit a szállításnál olykor annyira összezsúfolják egy-egy kosárban, hogy különösen nyáron szegény állatok szinte megfulladnak a hőségtől s azonfelül még vizet sem kapnak. Ha pedig megérkeznek rendeltetésük helyére, összekötött lábakkal feküsznek sorjában a piacon éltlen-szomjan, ráadásul még ide-oda dobálják s lábuknál fogva, lecsüngő fejjel viszik szegényeket haza.

Ha már az allatkínzásról szólnak, lehetetlen megfellebbeznünk az állatseregletekről. Két lépés hosszú, másfél lépés széles, ronda, bűzös ketreczbe van zárva, szabadságtól megfosztva a puszták királya, az oroszlan. Azelőtt korlátlan úr a rengetegben, aki naponkint száz mérföldet barangolt be, most egy szűk ketreczben fekszik, ahol alig bír megmozdulni. Akitől azelőtt remegett minden élő, most kénytelen eltűnni egy nyomorult embertől a korbácsütést; akit azelőtt haragjában izzé-porrá marcangolt volna, az előtt kénytelen most meghúzódni. S ugyanigy van a többi állat is. Bengália tigrise napról-napra nem tesz egyebet, csak villámló szemekkel jár-kei ketreczében. Változatlanság kedvéért hol jobbra fordul meg, hol balra. Ezenfelül soványak, kiéhezettek mind, egytől-egyig. Vegyük csak fontolóra, mennyit szenvednek ezek a szegény állatok, míg megadják magukat sorsuknak, beletörődnek a változatlanba s közönyösen tűrik szenvedéseiket.

Ime néhány példája annak, hogyan kínozzuk mi az állatokat, mi, akik a civilizáció legfelsőbb fokán vagyunk. Igazán gondolkozóra esik az ember, hát illő az ilyen allatkínzás egy művelt emberhez? Milyen könnyen, milyen kevés fáradsággal elérhetnők azt, hogy ne szenvedjenek állataink, legalább ok nélkül ne. „Bánj úgy az állattal, mint állattal, de mint eleven állattal“.

villant el. A hegyoldalból felzúgott a király hördülő bögése. A máskor oly hallgatag, néma erdő valóságos forradalom jelével telt meg. A Menyörgök mindenütt vadkanagyarak csattogását és fenevadak ordítását hallották. A bögésbe, üvöltésbe, vonításba belevegyült a tűzdarazsak jajgatáshoz hasonló zúgása.

A háború megindult. Vége volt a csöndes, óvatos csatározásnak; a Menyörgök seregétől nyomultak előre. A sátrakban csak azok maradtak, akik folyvást szemmel tartották, hogy ki vált be az erdőbe és ki megy ki belőle.

A vadászok gyűrűje mindösszebb-összebb szorult a rengetegben. Barlangi egy darabig bátran állta meg a helyét, de mikor az első tűzdarázs megesipte, ordítva-bögve loholt visszafelé. Egyik társa súlyos sebet kapott s amiatt felbőszülve nekik rohant a Menyörgöknek, valamelyiket megragadta és maga alá gyűrte. Akközben folyvást retentően bögött, hogy visszhangossá lett tőle az erdő. A Menyörgök összefutottak, hogy megmentsek társukat. Mind egyszerre süttöttek el puskáikat s a tűzdarazsak tuczatja nyomban megölte a nagy, fekete medvét. — Abban a pillanatban borzasztó ordítás reszkettette meg a levegőt.

A Menyörgök hajmeresztve fordultak meg erre a hegyeket összeomlasztó hangra, amely hasonlatos volt a földrengés kísérő robajhoz.

A sűrűség szélén ott állott a király, az allatkirály, a berber oroszlan, alig néhány ölnyre tőlök.

Szeme tüzet sistergett. Szája nyitva volt s borzasztó torkába be lehetett látni. Sörénye úgy lengett kormosbarna színével, mint egy hatalmas gyászlobogó. Első lábai oszlopokként, mereven feszültek meg. Az egész remek állat maga volt a felséges bátorság.

A Menyörgök nem tudták, nem merték használni fegyverüket. Szívdobogva bámulták a csudás jelenséget s egyszerre hanyatthomlok rohantak vissza, ahol menekvést reméltek.

A futó vadászok zaja még nem hangzott el egészen, amikor szemközt a királylyal szénnyilt egy bokor s Zulejka szökött ki belőle. Bengália leánya semmit sem törődött e perczben a királylyal. Doromboló hangot hallatott s a játszó, de egyszersmind vérszagot szimatoló macska elvakultságával ment neki az agyonlőtt medve alatt vonagló vadásznak. Megragadta s egy rántással a hatalmába kerítette. Borzasztó fogai közé kapta. Felemelte s iramodni készült vele titkos, rejtelmes, halottszaggal telített berkeibe.

Egyetlen pillantást váltott a királylyal, aki mogorván nézte, hogy mit csinál.

A tigris tekintetében ez volt: Mit akarsz velem, no?!... Csak nem tiltasz el a kedvtelésemtől? Király vagy, ugyan, de ezt hiába próbálnád, meg se próbáld!... Amíg embervérrel jól nem laktam, addig nem vagyok alattvalód, nem!...

Az afrikai hős ezt gondolta: Mi itt most valamennyien a dicsőség harcát vívjuk s ez itt mindössze is csak — éhes. Mindene a vér, hogy megihassa. Tulajdonképen mégis csak utálatos fajzat!...

Elfodította fejét a tigristől, mintha megvetését akarta volna vele éreztetni.

India gyöngye felhasználta a jó alkalmat, amikor szabadulhatott a király delejes tekintetétől s egy hatalmas szökéssel eltűnt a bozótnak.

A szegény leskalpozott vadász (a skalpozást még a medve művelte volt) természetesen vitte magával.

(Folyt. köv.)